מערך פעילות

מהקומונה לקלפי

מערך פעילות לקראת הבחירות

משך: שעה וחצי **קהל יעד:** ש״שנים

עזרים: פתקים ריקים ועטים, קופסה / כובע / מעטפה ("קלפי"), מקרן + מסך (לאפשרות הראשונה בשלב 3)

המערך מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד, אך מיועד לכל המגדרים

רציונל

הבחירות הקרובות הן ציון דרך משמעותי במיוחד עבור הש״שנים – זו הפעם הראשונה שהם ניגשים לקלפי כאזרחים בוגרים.

מכיוון שמדובר בקבוצה שכבר חיה ומקבלת החלטות יחד יום־יום, המפגש בנוי כמעגלים שמתרחבים בהדרגה: מהצבעה על נושא מהחיים המשותפים בקומונה, דרך בחינת מה מעצב את העמדות האישיות שלי, ועד לחיבור בין עמדות בסוגיות מרכזיות לבין המפלגות הקיימות – כדי שההצבעה הראשונה שלהם תהיה מודעת ומבוססת ככל האפשר.

מטרות

- ✓ לחבר בין חוויית קבלת ההחלטות המשותפת בקומונה לבין המשמעות הרחבה יותר של אזרחות והצבעה דמוקרטית.
- ✓ לעודד מודעות אישית לגורמים שמעצבים את העמדות הפוליטיות של המשתתפים – לזהות עד כמה הן מבוססות, ועד כמה הן מושפעות מהסביבה, מהתקשורת, מתעמולה וכו׳.
- ✓ לתרגל חיבור בין עמדות אישיות בסוגיות מרכזיות לבין האופן שבו הן מיוצגות (או לא) במפה הפוליטית הקיימת, כבסיס להצבעה מודעת ומבוססת.

מהלך

1 פתיחה: בחירות בקומונה

נאמר שבשעה הקרובה נעצור ונחשוב יחד על הבחירות הקרבות לכנסת, ונתחיל בפעילות "בחירות בקומונה".

הכנה מראש: נכין 3–4 "נושאים להצבעה" מחיי היום־יום המשותפים בקומונה, עם 2–3 אפשרויות לכל נושא. למשל: חלוקת מטלות הבית (רוטציה שבועית / תחום קבוע לכל אחד / לפי מי שפנוי), ערב קומונה (חובת השתתפות / רק מי שרוצה משתתף) וכו׳.

לכל נושא מחלקים פתק ריק לכל משתתף. נקריא את הנושא ואת האפשרויות, וכל משתתף כותב בחשאי את האפשרות שבחר ומכניס את הפתק ל"קלפי" (קופסה/כובע/מעטפה). אחרי כל נושא סופרים בקול מול כולם ומכריזים על התוצאה – בדיוק כמו ספירת קולות אמיתית.

לאחר מכן נשאל את המשתתפים

- מי שהיה בצד המפסיד באחד הנושאים – איך מרגיש לדעת שהרוב החליט אחרת ממך?
- האם כך בדרך כלל מתקבלות החלטות אצלכם בקומונה בחיים האמיתיים – הצבעה שווה שבה לכל אחד יש קול – או שבפועל זה עובד אחרת?
- האם היה כאן הבדל בין ההצבעה החשאית לבין מה שהיה קורה אילו הצבענו בהרמת יד, בגלוי?
- האם יש אצלכם בקומונה החלטה שהייתם רוצים שתתקבל אחרת, ולא אמרתם זאת בקול?

2 על הבחירות

נשב במעגל. נאמר שאחת המטרות של המפגש היום היא לעצור לרגע את היום־יום של שנת השירות ולהתייחס למצב במדינה ולנקודה הקריטית שבה אנו נמצאים – לקראת בחירות שיעצבו את עתידה של המדינה בשנים הקרובות.

פעילות "גם אני": נעמוד במעגל. נקריא בכל פעם היגד, וכל מי שההיגד נכון לגביו צועד צעד אחד קדימה. אחרי כל היגד נפנה לכמה מהמשתתפים ונשאל שאלות הרחבה והעמקה, נבקש דוגמאות וכו׳ (לדוגמה: מדוע זה כך? האם זה תמיד היה המצב? מה משפיע על כך?).

היגדים אפשריים

- "אני מרגיש שיש לי מספיק מידע כדי להחליט למי להצביע."
- "המצב במדינה מייאש אותי."
- "אני רואה בהצבעה שלי דרך אמיתית להשפיע על המצב במדינה."
- "לנו, הש״שנים, יש תפקיד בהשפעה על עתיד המדינה."
- "ההחלטה איך להצביע מושפעת אצלי בעיקר מהמשפחה / מהסביבה הקרובה שלי."
- "אני חושש לדבר על ההשקפות הפוליטיות שלי בסביבה שלי."

הערה למנחה: אפשר לבחור מבין ההיגדים ו/או להוסיף היגדים נוספים בהתאם לקומונה הספציפית.

3 פעילות עמדות

לחלק זה שתי אפשרויות:

אפשרות ראשונה

משחק "הח״כ ה־121"

בפעילות זו המשתתפים יכירו סוגיות שעל סדר היום, ויוכלו להצביע ולהשפיע. נקרין את המשחק על מסך גדול ונשחק יחד כקבוצה.

למשחק "הח״כ ה־121" ←

אפשרות שנייה

שלוש עמדות, מפלגה אחת חשופה

נעסוק בכמה סוגיות מרכזיות בחברה, ובכל סוגיה נציג שלוש עמדות של שלוש מפלגות – בלי לחשוף את שם המפלגה. המשתתפים מצביעים (באצבעות: 1/2/3) לעמדה שהם מסכימים איתה. רק אחרי ההצבעה נחשפת המפלגה שמאחורי כל עמדה.

הערה למנחה: לכל סוגיה יש שתי גרסאות ניסוח לבחירתכם – שפה של "מדיניות רשמית" ושפה "מותאמת" (מצב מוחשי מהחיים, בלי מינוח פוליטי). יש לבחור את הגרסה המתאימה לקומונה הספציפית (אפשר גם לשלב ביניהן). מומלץ להרחיב את הדיון על כל סוגיה, לשאול שאלות, לבקש דוגמאות וכו׳. העמדות מבוססות על מצעים והצהרות רשמיות של המפלגות לקראת בחירות 2026.

בסיום נאמר למשתתפים שזו רק "טעימה" קטנה מתוך עולם שלם של סוגיות – יש עוד המון נושאים שלא נגענו בהם, ובכל נושא יש עוד ניואנסים ועמדות מעבר לשלוש שהוצגו כאן. נמליץ להם להמשיך ולהעמיק בעצמם לקראת הבחירות – לקרוא, לבדוק, לשאול – כדי להגיע להחלטה הנכונה עבורם.

4 סיכום

נאמר שהחברה הישראלית נמצאת היום בנקודת זמן משמעותית, ושהבחירה שלכם לתת מעצמכם מתוך אחריות חברתית היא ביטוי למעורבות ולהובלה. ההצבעה הראשונה שלכם בבחירות היא המשך טבעי של אותה מעורבות.

סבב סיום: דבר אחד שאני לוקח מהמפגש היום / שאלה שאני יוצא איתה.

מערכי פעילות נוספים ניתן למצוא במרכז ההדרכה של מחלקת שנת שירות

נספח · לאפשרות השנייה בשלב 3

סוגיות ועמדות

סוגיה 1: גיוס לצה"ל

ניסוח "מדיניות רשמית"

עמדה א׳ גיוס חובה שוויוני לכולם, כולל חרדים, ללא פטורים גורפים – וללא נכונות להצטרף לממשלה שלא תיישם זאת.

עמדה ב׳ הסדר גיוס הדרגתי המבוסס על יעדים ותמריצים, תוך שמירה על מעמד לימוד התורה כערך מרכזי, ללא כפייה גורפת.

עמדה ג׳ שילוב שוויוני אך מדורג של חרדים בצבא ובתעסוקה, מתוך כבוד לצביון הציבור החרדי ולא כענישה קולקטיבית.

ניסוח מותאם

תארו לעצמכם חבר שסיים תיכון בישיבה חרדית ולא מתגייס. יש שלוש גישות שונות לזה:

עמדה א׳ חייבים לגייס אותו בדיוק כמו כל אחד אחר, בלי יוצא מן הכלל.

עמדה ב׳ לתת לו זמן ומסלול הדרגתי, כי לימוד תורה הוא ערך חשוב שצריך לשמור עליו.

עמדה ג׳ לעודד אותו להתגייס בהדרגה, אבל בלי ענישה קולקטיבית אם המשפחה מתנגדת.

חשיפה: א׳ – ישראל ביתנו · ב׳ – יהדות התורה / ש"ס · ג׳ – יש עתיד / ביחד

סוגיה 2: יוקר המחיה ודיור

ניסוח "מדיניות רשמית"

עמדה א׳ מדיניות שוק חופשי, עידוד יזמות עסקית והקטנת מעורבות הממשלה במשק, לצד תמיכה ממוקדת באוכלוסיות חלשות.

עמדה ב׳ רפורמה מקיפה בשוק הדיור להוזלת מחירים, הורדה הדרגתית של המע"מ וביטול הטבות מס לתאגידים גדולים.

עמדה ג׳ הרחבת מדינת הרווחה, הגדלת ההשקעה הציבורית בדיור ציבורי ובשירותים חברתיים, ומיסוי מותאם יותר לבעלי הון.

ניסוח מותאם

תארו לעצמכם שאתם רוצים לקנות דירה בעוד כמה שנים. יש שלוש גישות שונות למה שהמדינה צריכה לעשות בשביל זה:

עמדה א׳ להוריד מיסים ולתת לשוק החופשי לעבוד – ככל שתהיה יותר תחרות, המחירים ירדו מעצמם.

עמדה ב׳ לתת סיוע כספי ישיר לזוגות צעירים – הנחות, מענקים וביטול מיסים שמייקרים קנייה.

עמדה ג׳ המדינה עצמה תבנה כמויות גדולות של דירות להשכרה זולה, כדי שלא תהיו תלויים בשוק הפרטי.

חשיפה: א׳ – הליכוד · ב׳ – המפלגה הכלכלית · ג׳ – הדמוקרטים

סוגיה 3: מערכת המשפט

ניסוח "מדיניות רשמית"

עמדה א׳ צמצום כוחה של מערכת המשפט וחיזוק סמכויות הרשות המבצעת, כולל שינוי אופן בחירת השופטים.

עמדה ב׳ שמירה על המצב הקיים – עצמאות מערכת המשפט, הפרדת רשויות מלאה וביצור שלטון החוק.

עמדה ג׳ לא רק לשמר, אלא לחזק ולעגן בחוקה את זכויות האדם, ולבטל חקיקה שכבר עברה בנושא.

ניסוח מותאם

יש ויכוח בישראל על מי צריכה להיות המילה האחרונה כשיש מחלוקת בין הממשלה לבין בית המשפט – הממשלה או השופטים?

עמדה א׳ לממשלה צריכה להיות יותר סמכות להחליט, כולל על מי ממנים לשופטים.

עמדה ב׳ בית המשפט צריך להישאר בלתי תלוי לגמרי, כדי לשמור על איזון בין הרשויות.

עמדה ג׳ לא רק לשמר את המצב, אלא גם לעגן אותו בחוק יסוד חדש שיהיה קשה לשנות, ולבטל שינויים שכבר נעשו.

חשיפה: א׳ – הציונות הדתית · ב׳ – כחול לבן · ג׳ – הדמוקרטים

סוגיה 4: מדיני־ביטחוני

ניסוח "מדיניות רשמית"

עמדה א׳ ספקנות עמוקה לגבי נכונות הצד הפלסטיני להסכם מדיני, התנגדות לנסיגות חד־צדדיות, ואחריות ביטחונית ישראלית מלאה על השטח.

עמדה ב׳ קידום הסדר מדיני עם הפלסטינים, המבוסס על הפרדה בין שני העמים.

עמדה ג׳ חיזוק ההתיישבות ביהודה ושומרון, עידוד הגירה מרצון של תושבי עזה, ושאיפה ארוכת טווח לריבונות ישראלית על השטחים.

ניסוח מותאם

מדינת ישראל נמצאת בעימות מתמשך עם הפלסטינים ועם גורמים נוספים באזור, ובחברה הישראלית יש מחלוקת עמוקה בשאלה מה צריך לעשות:

עמדה א׳ להישאר עם שליטה ביטחונית מלאה על השטח, כי כרגע אי אפשר לסמוך על הצד השני.

עמדה ב׳ לשאוף להסכם מדיני שבו כל עם יקבל מדינה משלו.

עמדה ג׳ להתיישב ולחזק את הנוכחות שם, מתוך שאיפה שבסופו של דבר זה יהיה חלק מהמדינה.

חשיפה: א׳ – הליכוד · ב׳ – הדמוקרטים · ג׳ – הציונות הדתית